

■ Trh práce

Kdo profituje z nelegální práce, může skončit ve vězení. Vláda chce tvrdě trestat kromě nefér agentur i jejich klienty

Jitka Vlková
jitka.vlkova@hn.cz



Stát chce omezit nekalé praktiky, kdy nelegální zaměstnávání cizinců hraničí s jejich vykořisťováním nebo jde dokonce o obchod s lidmi. Nově by mohli nést za tyto činy trestní odpovědnost i ti, kteří ve svých fabrikách a provozech z práce najatých cizinců profitují. HN to zjistily ze znění návrhu, s nímž přišel ministr práce a sociálních věcí Aleš Juchelka z hnutí ANO.

Zpřísnění má přimět podnikatele, aby se zajímali o to, zda například za levněji nabízenou pracovní silou nestojí porušování zákona. Vláda tak pokračuje v tažení proti nelegálnímu zaměstnávání, kvůli kterému státu uniká zhruba 40 miliard korun ročně.

Zadržování mzdy, práce v nebezpečném prostředí, bez odpočinku, vyhrožování ztrátou ubytování – to jsou nejčastější vykořisťovací praktiky, kterých se neféroví zprostředkovatelé u nelegálně zaměstnávaných cizinců dopouštějí. Už teď přitom nemusí jít jen o porušování pracovních předpisů, ale také o trestný čin. Zprostředkovatelské agentury tak hrozí nejen pokuta za takzvané neoprávněné zaměstnávání, ale organizátorům také vězení. Od příštího roku by se však trestní stíhání mohlo poprvé dotknout i těch, kteří nelegální práci odebírají – ať už samotných firem, nebo přímo jejich majitelů.

„Nově má být postižen i subjekt, který v rámci své podnikatelské činnosti umožní výkon práce cizince, tedy nikoli pouze subjekt, který jej přímo nelegálně zaměstnává,“ upřesnilo na dotaz HN tiskové oddělení

ministerstva práce. Novinku chce resort prosadit jako pozměňovací návrh k novelizaci trestního zákoníku, která se aktuálně projednává ve sněmovně.

Důvod je jasný – státu se stále nedaří zastavit rozmach nepoctivých agentur práce. Inspekce práce loni přistihla 2,5 tisíce lidí pracujících na černě, ze dvou třetin šlo o cizince. Uložila za to pokuty ve výši 133 milionů korun. I tak se ale sankce mijejí účinkem – zprostředkovatelská firma je často nezaplátí a jen málokdy se podaří organizátorům prokázat vykořisťující zacházení a odsoudit je. Za posledních pět let policie objasnila v součtu jen deset takových případů. Podnikatelé s nelegální pracovní silou tak pokračují dál, jen pod hlavičkou jiné společnosti.

„Často jsou to cizinci, kteří přicházejí v souvislosti s konfliktem na Ukrajině, nebo ekonomičtí migranti, je tam jazyková bariéra, neznají místní poměry, nemají žádnou podpůrnou síť. To všechno posiluje jejich zranitelnost na trhu práce. Jsou pak snáze manipulovatelní,“ popisuje sociální pracovník Diakonie Západ Viktor Rumpík, který pro ministerstvo zpracoval studii o nelegálním zaměstnávání.

Z důvodové zprávy k návrhu vyplývá, že resort očekává v příštích letech další pokračování stávajícího trendu, protože na českém pracovním trhu chybí pracovní síla. „Neoprávněné zaměstnávání cizinců představuje významnou příležitost pro organizovaný zločin kořistit z tísně cizinců přicházejících do České republiky,

kterí často bez námitek akceptují značně nevýhodné pracovní podmínky,“ uvádí se v materiálu.

Proto úřad navrhuje trestní odpovědnost přenést i na ostatní články v řetězci – včetně firem, v jejichž areálech cizinci dodaní agenturami pracují. Muselo by se jim nicméně prokázat, že o samotném nelegálním zaměstnávání věděly.

Séfům odběratelské firmy by v takovém případě hrozily až tři roky vězení, v závažných případech – kdy jde o velký prospěch nebo dojde k usmrcení kvůli porušení bezpečnosti práce nebo hygienických předpisů – až osm let. Policie by u tohoto trestného činu mohla nově použít odposlechy

a prolomit daňové tajemství kvůli rozplétání finančních řetězců.

Podle některých expertů nemusí být odpovědnost odběratele vůbec jasná. „Samotné porušení povinnosti na straně dodavatele ještě neznamená, že o něm konečný uživatel věděl. V některých případech se o něm dozví až při kontrole,“ reaguje advokát Miroslav Papoušek z advokátní kanceláře Valíček & Valíčková.

Se samotnými zaměstnavateli ministerstvo podle prezidenta Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů Jiřího Horeckého o úpravě nediskutovalo. „Problém se nevyřeší tím, že se něco označí za trestný čin, pokud se to nedaří

dohlížet a potírat. To by měla být až poslední cesta,“ říká.

K přenesení trestní odpovědnosti i na konečné uživatele vykořisťující práce by mohlo dojít také u ještě závažnějšího zločinu – obchodování s lidmi. Tam už nejde pouze o nefér jednání a parazitování na práci jiných, ale také o násilí, tvrdý nátlak a omezování osobní svobody. Zatímco dnes jsou i v tomto případě trestáni jen organizátoři, ministerstvo spravedlnosti navrhuje zavést úplně nový trestný čin: využívání služeb poskytovaných oběťmi obchodování s lidmi. Podmínkou by bylo, že dotyční o obchodování s dotčenými pracovníky věděli.



Přitvrzení Za mafianské praktiky při nelegálním zaměstnávání cizinců má být nově trestně odpovědný i podnikatel, který pracovní sílu odebírá. Má to pomoci omezit poptávku po neférové práci.
Foto: Midjourney AI

■ Letecký průmysl

Maďarský miliardář navýšil podíl v Aeru Vodochody

Petr Zenkner
petr.zenkner@hn.cz



Většinovými vlastníky českého výrobce letadel Aero Vodochody jsou od roku 2021 investoři spojení s maďarským státem. Ten až do letošního května řídil premiér Viktor Orbán. Tito lidé se před pěti lety spojili se zbrojní skupinou Omnipol miliardáře Richarda Hávy, jež v tehdy nastaveném uspořádání získala menšinový podíl a vliv na řízení podniku, jehož hlavním produktem je podzvukový letoun L-39 Skyfox.

Omnipol dává už nějakou dobu najevo, že je připravený Maďary vykoupit. Podle informací HN místo toho zatím došlo k přeskupení sil mezi čtyřmi současnými maďarskými ak-

cionáři, kteří společně drží v Aeru Vodochody 61 procent.

Majitelem Aera Vodochody je firma Vodochody Holdings, kterou zase vlastní společnost HSC Aerojet. V ní jsou spoluvlastníky maďarští investoři, Omnipol (24 procent) a také přes státní zbrojovku N7 maďarský stát, který má 15 procent.

Změny se týkají podílů ve firmě Magyar Aerojet Investment, přes kterou maďarští investoři svoje podíly v Aeru Vodochody společně drží. Mužem, který aktuálně podíly koncentruje, je slovensko-maďarský miliardář Oszkár Világi. Ten byl už v roce 2021 klíčovou osobou při koupi Aera Vodochody od české finanční skupiny Penta. Úvěrem 150 milionů eur (asi 3,6 miliardy korun) ji tehdy financovala s maďarským státem spojená Maďarská rozvojová banka.

Vedle vlastního byznysu zahrnujícího v Česku například výrobce železničních vagonů Nymwag je Világi i klíčovým manažerem maďarského petrochemického koncernu MOL a téměř 20 let řídil do něj patřící bratislavskou rafinerii Slovnaft. V Magyar Aerojet Investment měl dosud podíl 22,6 procenta přes holding AEBO. Nově přebírají podíly dvou ze čtyř maďarských investorů a bude mít přes 77 procent. Při přepočtu na celé Aero Vodochody to je asi 48 procent.

Podíl v Aeru prodává Arpád Habony, donedávna jeden z Orbánových nejbližších poradců považovaný za „šedou“ eminenci režimu. Dalším je György Bacsá, rovněž vrcholový manažer skupiny MOL, zodpovědný za akvizice. Jediný z akcionářů, jenž v Aeru nadále zůstává, je generální ředitel MOL Zsolt Hernádi.

Ten tuto petrochemickou firmu s významným vlivem státu řídí už 26 let. Hernádi jednu chvíli vlastnil většinu Aera Vodochody úplně sám, a to přes firmu SI13 Aero. Šlo ale zřejmě od počátku o dočasný stav.

Firmu získal v roce 2022 od jiného Orbánovi blízkého člověka. Byl to Kristóf Szalay-Bobrovniczky, jenž musel většinu v Aeru Vodochody převést, protože se stal maďarským ministrem obrany. Jeho žena Alexandra v letech 2020 až 2024 odpovídala za komunikaci maďarské vlády. Letos se stala za Fidezs poslankyní.

Maďarským podnikatelem, který se už v roce 2020 spojil s Omnipolem při koupi Aera, byl András Tombor. Omnipol měl tehdy mít ve společném podniku 49 procent. Z nákupu však na jaře 2021 sešlo, protože Tombor nesehnal peníze. „Tombor

se chtěl nákupem Aera Orbánovi přiblížit. Ale neuspěl,“ komentoval to tehdy HN pod podmínkou anonymity jeden z maďarských podnikatelů. Součástí transakce tehdy nebylo letiště ve Vodochodech, které mělo zůstat Pentě. Ve financování akvizice měla původně hrát roli česká finanční skupina PPF.

Vstup Maďarů byl v roce 2021 pro Aero zásadní, neboť firma byla prakticky před bankrotem. Vedle peněz přinesli i zakázku na 12 strojů L-39 Skyfox pro maďarské letectvo. Omnipol, který se už za Penty investičně podílel na vývoji nové „třicetdevítky“, naopak zajistil zakázku na 12 letadel do Vietnamu. Aktuálně už firma vyrábí zhruba padesátý kus Skyfoxu. Za loňský rok mělo Aero tržby 6,5 miliardy korun a zisk EBITDA před zdaněním a odpisy přes miliardu.